

SANDLÖPARE

Lär känna djuren på den
afrikanska savannen

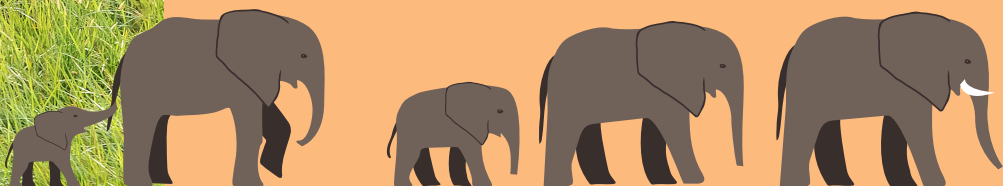

Kliv in i savannens spännande värld

Djuren i kollektionen **SANDLÖPARE** är inspirerade av djuren på den afrikanska savannen.

Lär dig mer om djuren och insekterna som bor där, utmaningarna de ställs inför och vad vi kan göra för att skydda dem.

Tillsammans kan vi göra skillnad.

Savannens ord

Visste du att?

Mina fläckar och zebrans ränder är lika unika som dina fingeravtryck. Ingen har likadana.

Ekosystem: En grupp levande organismer som påverkar varandra och deras fysiska miljö. Det kan vara allt från en damm till en skog.

Biom: En typ av miljö med en viss typ av vegetation och klimat, som skog, öken, savann och tundra.

Habitat: En plats med perfekta förhållanden för att en viss organism ska överleva, som den fuktiga miljön under en stock för en salamander.

Växtätare: Djur som äter växter.

Köttätare: Djur som äter kött.

Allätare: Djur som äter växter och kött.

Asätare: Djur som äter djuravfall eller dött organiskt material.

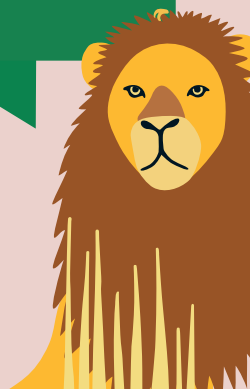
Ett ömtåligt ekosystem

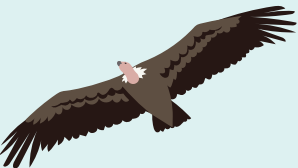
På savannen bor några av planetens största och mest fascinerande däggdjur. Den kännetecknas av grässlätter med träd vars trädkronor inte möts och där det mesta av regnet faller under en och samma årstid.

Savannen täcker cirka 20 procent av jordens yta och finns i varma klimat mellan öknar och skog i Afrika, Australien, Sydamerika och Asien.

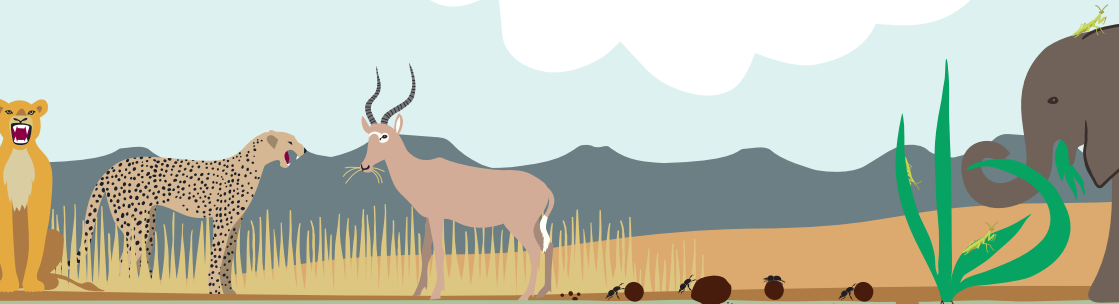
Visste du att?

Växtätare har ofta ögon på sidorna av huvudet för att bättre kunna se rovdjur från olika håll. Rovdjur har å sin sida framåtriktade ögon för att bättre kunna bedöma avståndet till sitt byte.

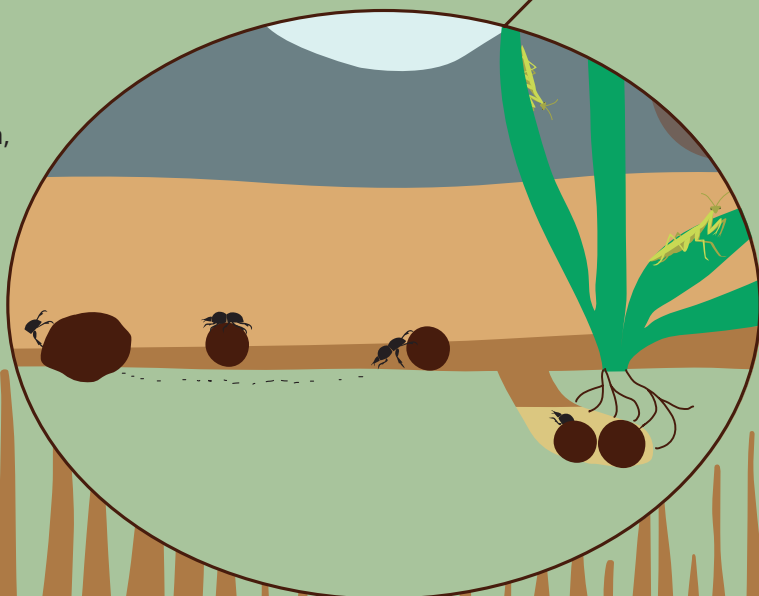

Alla djur och växter på savannen
spelar en viktig roll för att bevara
det ömtåliga ekosystemet. Växterna
ger näring åt växtätarna som betar
gräset och som, genom att migrera,
förhindrar att marken förvandlas till
en öken.

Växtätarna blir i sin tur
byte för köttätarna.
Samtidigt samlar
dyngbaggen dynga
från dem alla och
begraver den i jorden,
vilket blir gödsel så
nya växter kan växa.

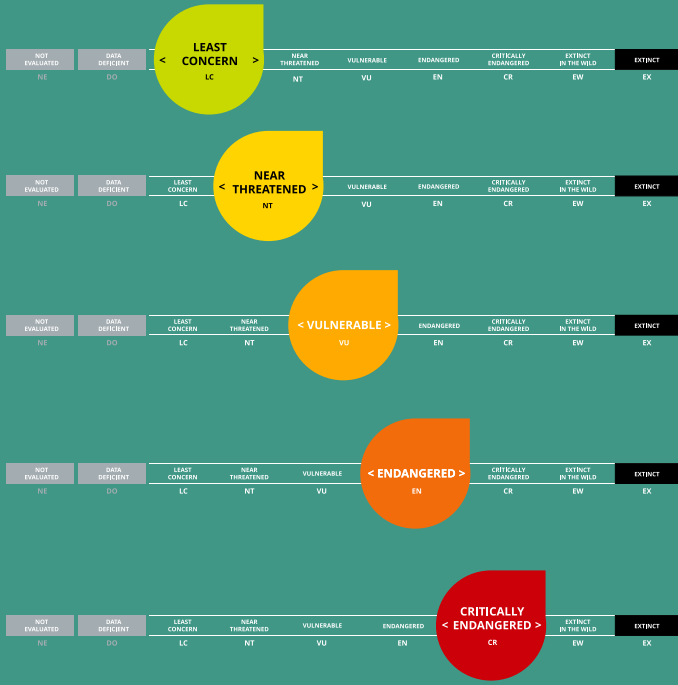
Den imponerande elefanten plöjer ned träd och gräver efter vatten där det inte finns något ytvatten. Deras närvaro på savannen ger tillgång till mat, vatten och stigar så att mindre djur och insekter kan överleva.

Visste du att?

De svarta fläckarna och ränderna under våra ögon skyddar oss från solens strålar och fungerar som naturliga solglasögon.

Rödlistan

Källa: IUCN

Rödlistan över hotade arter, framtagen av den internationella naturvårdsunionen IUCN, håller koll på den biologiska mångfalden i världen. Listan visar vilka arter som riskerar att dö ut och hur nära de är att försvinna. Den vill berätta varför naturen är viktig och få människor att hjälpa till att skydda djur, växter och allt vi behöver från jorden, som vatten och luft.

Gepard

Jag är geparden, världens snabbaste landlevande djur och Afrikas mest utrotningshotade stora kattdjur. Min päls är beige och täckt av svarta prickar. Till skillnad från andra stora kattdjur så ryter jag inte. Istället så kvittrar, skäller och spinner jag för att prata med mina kompisar. Med mina långa ben och min smala kropp kan jag nå en hastighet på upp till 110 km/tim på bara 3 sekunder.

Som gjord för att springa

Jag är som gjord för att springa snabbt. Min flexibla ryggrad driver mig framåt som en fjäder, mina halvt infällbara klor är som dobbor på löparskor och min långa svans hjälper mig att styra och ändra riktning i hög hastighet.

 Vikt: 30–65 kg

 Längd: 150 cm, 220 cm med svans

 Antal ungar: 1–6

 Föda: Köttätare

 Livslängd: 12–15 år

Källa: Nordens Ark

Kamouflerade ungar

Jag var som mest sårbar som liten. För att lura rovdjur som lejon och hyenor föddes jag med en tjock, silvergrå mantel längs ryggen och mörkare päls på ben och mage för att likna den aggressiva och orädda honungsgrävlingen.

Mindre utrymme, större område att slåss om

Vi krymper i antal eftersom människan tar över våra jaktmarker för att odla på. När vårt livsutrymme blir mindre måste vi också konkurrera med andra rovdjur som anfaller våra ungar och stjäla vårt byte.

Visste du att?

Mina ungar håller koll på mig genom att följa min långa svans i det höga gräset.

NOT EVALUATED	DATA INSUFFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	< VULNERABLE >		ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU		EN	CR	EW	EX

Schimpans

Jag är schimpansen. Jag är världens näst mest intelligenta primat. Kan du gissa vem som ligger etta? Jag delar 98 procent av samma gener som människan. Precis som du blir jag känslösam och kramas för att visa tillgivenhet, jag gillar bus och kommunicerar med gester, ljud och ansiktsuttryck. Tack vare mina motsätliga tummar kan jag använda verktyg och greppa saker med händerna. Men jag har också motsätliga tår, så det är nästan som att jag har fyra händer.

Bor i träd

Jag bor i och runt träden på savannen i en grupp med många andra schimpanser. Vi sover i bon som vi bygger i träden. När jag plockar loppor och smuts ur pälsen på vänner och familjemedlemmar är det inte bara för att hålla dem rena utan också ett sätt att stärka våra band och visa att jag bryr mig om dem.

Visste du att?

Jag klänger mig fast i pälsen på mammas mage under mina första sex månader. Sedan liftar jag på hennes rygg tills jag blir två år.

Jagas för föda och blir lätt sjuk

Trots att det är olagligt att jaga oss är vilda djur, så kallat bushmeat, fortfarande den främsta källan till protein i vissa delar av Afrika. Vi är också känsliga för samma infektionssjukdomar som du, som ebolaviruset och luftvägssjukdomar. Alltför mycket forskning och turism riskerar att skada oss.

- **Vikt:** 32–60 kg
- **Längd:** 100–170 cm
- **Antal ungar:** 1–2
- **Föda:** Allätare
- **Livslängd:** 45 år

Källa: Nordens Ark

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	<ENDANGERED>	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

Surikat

Jag är surikaten. Jag har tunn, gråaktig päls med mörk hud på magen för att kunna kontrollera kroppstemperaturen och svarta fläckar under ögonen för att leda bort solens strålar. Jag bor i hålor i marken tillsammans med min klan på upp till 50 medlemmar. Vi hjälps alla åt att samla mat, hålla utkik efter rovdjur och ta hand om ungarna, oavsett vem som är förälder.

Ständigt på spaning

Surikater betraktas som mat av många andra djur, därför håller vi alltid utkik efter fara. När jag spanar står jag på bakbenen och balanserar med svansen medan jag ser mig omkring. Om jag ser ett rovdjur använder jag olika varningsrop, beroende på om det kommer från land eller skyn. Det talar om för resten av gruppen hur de ska reagera: om det är en fågel är det bäst att gömma sig under jord, men om det är en orm måste vi samla ihop oss och köra iväg den.

Överlevnadsförmåga

Jag är som gjord för att överleva på den torra savannen och behöver inte dricka vatten. Istället får jag all vätska jag behöver från de insekter jag äter. Min favoritmat är skorpioner. Ingen fara, jag är immun mot deras gift.

Visste du att?

När vi sover samlas vi i en stor mysig hög.

Vikt: Mindre än 1 kg

Längd: 29 cm (och en 19 cm lång svans)

Antal ungar: 1-2

Föda: Allätare

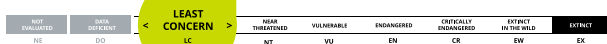

Livslängd: 12-14 år

Källa: Nordens Ark

Klimatkänslig

Vi betraktas inte som hotade. Men våra hem och tillgången på mat är helt beroende av klimatet. Torka och regnstormar som översvämmar våra bon kan i hög grad påverka vår överlevnad.

Stäppzebra

Jag är stäppzebran. Jag är mycket social och lever i stora grupper som kallas hjordar. Jag är känd för mina karaktäristiska svarta och vita ränder. Mina ränder är unika, precis som dina fingeravtryck, och det är så vi känner igen varandra i hjorden.

Bra på att slåss

Jag kanske ser söt och snäll ut men jag drar mig inte för att slåss för det som är viktigt för mig. Om hjorden hotas av rovdjur som lejon, hyenor eller leoparder bildar vi en halvcirkel mot den och förbereder oss på att slåss. Om någon av oss blir skadad bildar vi en cirkel och försöker skydda den.

Samarbete över gränserna

Varje år migrerar jag långa avstånd och på min jakt efter vatten och grönområden korsar jag många gränser som människorna skapat. Därför är det viktigt att människor i olika länder hjälps åt för att skydda naturen, så att jag kan fortsätta leva. Det är viktigt att länder som delar på naturresurser samarbetar för att skydda den natur de har ansvar för. Som tur är jobbar människor idag med att skydda de vägar som djur använder när de flyttar mellan olika platser i Östafrika.

Visste du att?

När vi står tillsammans som en hjord bildar våra ränder en optisk illusion som förvirrar rovdjur som lejon. Lejon är färgblinda och ser bara en stor, rörlig massa som liknar gräs, vilket gör det svårt för lejonet att välja ut en av oss att anfalla.

- **Vikt:** 200–450 kg
- **Längd:** 220–250 cm
- **Antal ungar:** 1
- **Föda:** Växtätare
- **Livslängd:** 25 år

Källa: Nordens Ark

NOT EVALUATED	DATA INSUFFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DO	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

Giraff

Jag är giraffen, jordens högsta djur. Du känner förmodligen igen mig på min långa hals och brunfläckiga päls. Jag kan nå akaciaträdens högsta grenar och min 50 cm långa, sträva, svartblå tunga gör att jag inte skadas av dess taggar. Jag är också väldigt viktig för ekosystemet, eftersom jag hjälper till att beskära träden och sprida frön.

Född lång

När jag föddes föll jag 2 meter mot marken. När jag reste mig upp med mina 182 cm var jag redan längre än de flesta vuxna människor. Den första veckan av mitt liv växte jag 2,5 cm varje dag. En vuxen hane, som kallas tjur, kan bli 6 meter hög.

Mat före sömn

Jag tillbringar 16–20 timmar om dagen med att äta. Jag kan äta upp till 30 kg blad och kvistar per dag. Jag behöver inte mycket sömn utan tar vanligtvis bara korta tupplurar på 5–30 minuter. Av säkerhetsskäl sover jag oftast stående, men jag kan också sova liggande eller sittande.

Krympande antal

Under de senaste 30 åren har mina kompisar och jag sett antalet giraffer minska med nästan 40 procent på grund av förlust av betesmarker. Men människor jobbar med att ta hand om naturen där vi djur bor, och de gör det tillsammans med lokala samhällen.

Visste du att?

Tack vare min längd har jag ett privat matförråd i skyn som de flesta andra djur inte kan nå.

- **Vikt:** 800–1 600 kg
- **Längd:** 450–600 cm
- **Antal ungar:** 1
- **Föda:** Växtätare
- **Livslängd:** 28 år

Källa: Nordens Ark

FEAST	FOCAL	LEAST	NEAR	< VULNERABLE >		ENDANGERED	CRITICALLY	EXTINCT	EXTINCT
NE	DO	LC	NT	VU		EN	CR	EW	EX

Flodhäst

Jag är flodhästen. De flesta djur på savannen är rädda för mig. Jag har en stor, stark käke som jag kan öppna i 180 graders vinkel. Tänderna i underkäken kallas betar och kan bli 50 cm långa. Du kanske tror att jag använder min berömda mun för att äta andra djur, men jag är faktiskt vegetarian och äter mest gräs.

En häst i floden

Namnet "flodhäst" är en översättning av forngrekiskans "hippopotamos", som betyder just "flod" och "häst". Eftersom jag lever i vatten kan jag hålla mig sval under de heta dagarna på savannen. Mina ögon, öron och nos sitter högt upp på huvudet, så jag kan spana när jag är i vattnet. Jag kan inte andas under vattnet, men jag kan hålla andan i upp till 5 minuter. Och trots min storlek rör jag mig lätt genom att studsa upp och ner eller genom att gå eller springa på flodbädden. Om natten, när det är svalare, går jag upp på land för att äta.

Jagas för elfenben

Eftersom allt fler har förbjudit elfenben från elefanter började folk leta efter alternativ och exporten av våra betar ökade med över 530 procent. Men om blytunga gräsätare som jag försvinner från savannen kommer det påverka alla som bor här.

Visste du att?

Jag behöver ingen solkräm, istället har jag en röd vätska som kommer ur mina porer och skyddar min hud från solbränna och infektioner.

- **Vikt:** 1 300–3 200 kg
(som tre bilar)
- **Längd:** 3,5 m
- **Antal ungar:** 1
- **Föda:** Växtätare
- **Livslängd:** 40 år

Källa: Nordens Ark

NOT EVALUATED	DATA INSUFFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	< VULNERABLE >		ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DI	LC	NT	VU		EN	CR	EW	EX

Silkesapa

Jag är silkesapan. Jag är den vanligaste apan på den afrikanska savannen. Du känner igen mig på min gråvita päls och mitt svarta ansikte.

Sover och äter

Gruppen jag bor med kallas för flock och vi är runt 25–50 apor. Vi sover i träden och vaknar tidigt på morgonen för att leta efter mat på marken. Jag är allätare och äter allt jag hittar, från blommor och frön till ödlor och ägg. När solen står som högst tar jag en siesta och vilar i några timmar innan jag börjar jaga efter mat igen till dagens slut.

- **Vikt:** 3–5 kg
- **Längd:** 40–60 cm, 30–50 cm svans
- **Antal ungar:** 1
- **Föda:** Allätare
- **Livslängd:** 12–24 år

Källa: Nordens Ark

Kommunikation är viktigt

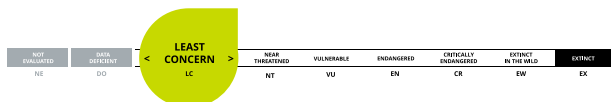
Vi har utvecklat ett sofistikerat alarmsystem för att varna varandra när det finns rovdjur i närheten. Förutom ljud använder vi också kroppsspråk för att kommunicera. När jag vill skapa ett starkare band med någon i flocken sköter jag om den apans päls eller leker sådant som brottnig och jagar den.

Känslig men inte hotad

Det är ingen större fara att vi ska utrotas eftersom vi är rätt tåliga och anpassningsbara varelser. Men allt eftersom människor har bosatt sig längre in i vildmarken uppstår det krockar mellan våra samhällen, vilket leder till dödliga konflikter med jordbrukare som inte vill att vi tar deras grödor eller stökar till i deras trädgårdar. Naturvänner försöker lösa det här genom att berätta för människor varför naturen är viktig, skydda områden där djur kan leva i fred och lära sig mer om hur vi kan leva tillsammans med djur.

Visste du att?

Jag har en kindpåse där jag kan spara mat till senare.

Pansarkrokodil

Jag är pansarkrokodilen. Du hittar mig i sötvattenfloder och träsk i Västafrika. Jag är känd för min smala nos som är anpassad för att jag ska kunna röra huvudet snabbare genom vattnet och fånga mer fisk.

Benhård hud

Precis som alla krokodiler har jag små benplattor i huden som skyddar mig från skador. Men medan de flesta krokodiler bara har den här rustningen på ryggen och sidorna har jag den på magen också. Det beror på att jag bor i smala skogsfloder där risken för att träffas av vassa föremål är större än i större floder. Den här heltäckande rustningen gör mig lite långsammare i vattnet, men eftersom jag jagar genom att smyga mig på mitt byte spelar det ingen större roll.

Vikt: 80–140 kg

Längd: 2–4 m

Antal ungar: 13–27 ägg

Föda: Köttätare (främst fisk)

Livslängd: 50 år

Källa: Nordens Ark

Fruktar förgiftat vatten

Förgiftat vatten i floder och våtmarker på grund av jordbruket och urban utveckling har blivit ett allt större hot mot mig och min familj. Tillsammans med överfiske, jakt och klimatförändringar har det gjort min art kritiskt hotad.

Visste du att?

När mina bebisar är redo att kläckas ur äggen piper de för att berätta för mig, deras mamma, att det är dags att hjälpa dem ned till vattnet.

NOT EVALUATED	DATA SUFFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY < ENDANGERED >	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	SO	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

Calumma hafahafa

Jag heter Calumma hafahafa och jag är en av de mest utrotningshotade kameleontarterna i Afrika. Jag bor i Madagaskar, precis som mer än hälften av alla kameleonter.

Byter skepnad

På människornas språk används ordet kameleont ofta för att beskriva någon som är bra på att anpassa sig efter olika situationer och miljöer. Men tvärtemot vad många tror ändrar jag inte färg för att kamouflera mig. Det beror på mitt humör och är ett sätt att reglera min kroppstemperatur, eftersom bleka färger reflekterar värme medan mörka färger absorberar den. När jag är avslappnad ser jag (mest) grön ut och när jag är stressad eller upprymd blir jag mer brun eller svart.

Inbyggda hjälpmedel

Jag har stora utstående ögon som rör sig oberoende av varandra. Det ger mig ett 360-gradigt synfält när jag jagar. För att smyga mig på mitt byte rör jag mig långsamt i en oregelbunden vaggande rörelse och när jag är tillräckligt nära skjuter jag ut min långa klibbiga tunga och fångar den intet ont anande insekten.

Ett oturstecken?

Enligt viss afrikansk vidskepelse är jag ett dåligt tecken. Att se mig är tydligen som att se djävulen. Många kameleonter blir dödade på grund av det. Andra dör på grund av förlorade habitat.

- **Vikt:** 20–50 gram
- **Längd:** 10–15 cm
- **Antal ungar:** 10–20 ägg
- **Föda:** Köttätare
- **Livslängd:** 3–5 år

Källa: Nordens Ark

Visste du att?

Min tunga kan röra sig från 0 till nästan 100 km/tim på bara en hundraedels sekund. Det är snabbare än en rymdraket!

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

Dyngbagge

Jag är dyngbaggen. En stabil och stark svartbrun skalbagge. Jag är kanske liten, men jag är väldigt viktig. Utan mig skulle förmodligen hela ekosystemet på savannen kollapsa.

Den som hjälper blommor på marken att växa

När stora djur som elefanter och noshörningar bajsar känner mina otroliga antenner av det direkt och leder mig till platsen. Med mina skyffelliknande framben gräver jag upp dyngan och formar den till en perfekt rund boll, stor som en vindruva. Sedan knuffar jag bollen bakåt med mina bakben ned i ett hål där jag lägger mina ägg, så den blir mat till mina larver när de kläcks. Det sprider också frön och ger jorden näring, så växterna kan växa. De hälsosamma växterna blir sedan mat till växtätare och ingår i hela matkedjan på savannen.

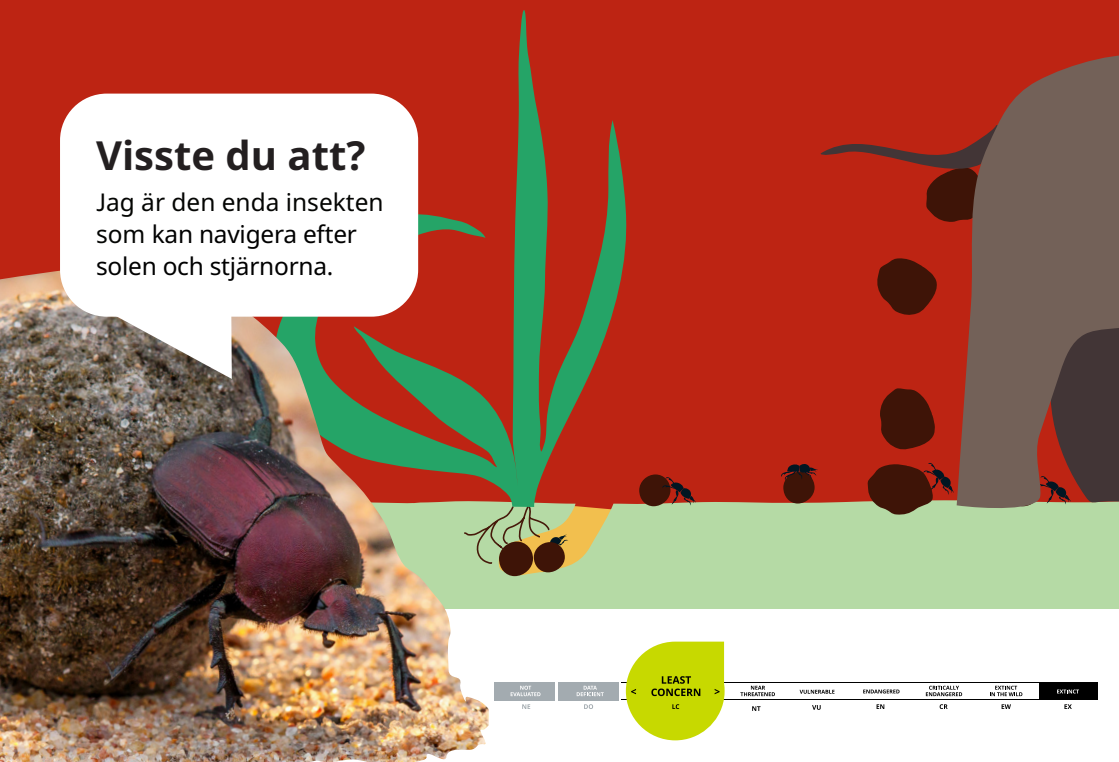
© Inter IKEA Systems BV 2025

- **Vikt:** 10–20 g
- **Längd:** 1–3 cm
- **Antal ungar:** 10–1 000 ägg
- **Föda:** Detritusätare
- **Livslängd:** Okänd, men förmodligen 4–12 månader

Källa: Nordens Ark

Visste du att?

Jag är den enda insekten som kan navigera efter solen och stjärnorna.

NOT EVALUATED NE DO **LEAST CONCERN LC** NT VU EN CR EW EX

Lepidochrysops ariadne

Visste du att?

Du kan bara se mig flyga från mars till april. Resten av året är jag ett ägg, en puppa eller en larv.

Jag är fjärilen *Lepidochrysops ariadne*. Jag är känd för mina djupblå vingar med mörkbrun kant, men undersidan av mina vingar är beige så om jag inte sprider ut vingarna känner du förmodligen inte igen mig. Jag är en sällsynt skönhet som bara finns i provinsen KwaZulu-Natal i Sydafrika.

Sensationell men känslig

Jag är rätt noga med hur jag lever och vad jag äter. Jag vill bara lägga mina ägg i stjälkarna och bladen på indigoplantan och mina larver äter dess blad också. Men andra invasiva växter har börjat ta över och mitt habitat krymper när mer mark bränns för att ge plats för jordbruk. Nu finns bara 1 procent av den mark jag gillar kvar. Min art producerar bara en generation per år, så om vi alla blir dödade ett år skulle inga av oss finnas kvar. Som tur är försöker människor skydda platser där jag bor och den växt jag tycker allra mest om. De försöker också flytta de kontrollerade bränderna till en tidpunkt efter att vi har påbörjat puppstadiet.

- **Vikt:** Mindre än 1 g
- **Längd:** 30–40 mm
- **Antal ungar:** 12–100 ägg
- **Föda:** Växtätare (nektar från blommor)
- **Livslängd:** 1–3 veckor

Källa: Nordens Ark

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	< ENDANGERED >	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

Vårt samarbete med Nordens Ark

På IKEA samarbetar vi med bevarandecentrumet för vilda djur, Nordens Ark, en privat ideell stiftelse med fokus på naturbevarande, uppfödning och skötsel, samt forskning och utbildning. Med deras hjälp har vi fått en djupare insikt i det arbete som krävs för att skydda de vilda djuren och hur vi alla kan bidra.

NORDENS
ARK

Under de kommande åren ska vi ge ekonomiskt stöd i form av donationer och utbildningsstöd genom att sprida kunskaperna om hotade arter. Med Nordens Arks värdefulla expertis vill vi också fortsätta utveckla nya produkter med syftet att öka nyfikenheten på vår planet, natur och alla de otroliga djuren.

Nyfiken på bevarande

Djuren i det vilda känns kanske avlägsna men det finns mycket du kan göra för att hjälpa dem, till och med hemifrån. Och du har redan tagit det första steget genom att lära dig mer om djuren och förstå deras svårigheter. Här är några andra sätt du kan hjälpa till på:

Skydda naturen

Det viktigaste du kan göra för alla vilda djur är att skydda de platser där de bor. Se till att ta hand om naturen och lämna aldrig skräp efter dig som kan skada djuren. Det är också bra att lämna platser med vilda blommor i trädgården, sätta upp fågelholkar och insektshotell eller ställa ut vattenskålar till fåglar och insekter.

Låt det vilda fortsätta vara vilt

De vilda djuren tillhör inte oss. De har sina egna familjer och hem att återvända till och vi ska inte klappa dem. Det är det vi har mjukdjur till. Djurungar kanske ser ensamma och övergivna ut, men många gånger finns mamman alldeles i närheten eller är på väg tillbaka och det är kanske vi som håller henne borta. Mata inte heller djuren, om du inte är viltvårdare. Fel mat kan få ödesdigra konsekvenser för vilda djur. De flesta fåglar lever till exempel på insekter och om de får bröd kan fågelungarnas matsmältningssystem skadas.

Arbeta som frivillig på ditt lokala bevarandecentrum

Ta reda på vad du kan göra för att hjälpa de vilda djuren där du bor. En stor del av bevarandearbetet sker lokalt av frivilliga som nog gärna tar emot din hjälp!

